

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

22. Quomodo Habitus augeantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

scere occulta, & incerta diuinæ sapientię: & ad hos actus non datur homini donum gratiæ habituale. Alio modo est aliquid supra naturam humanam, quantum ad modum actus, non autem quantum ad substantiam ipsius, sicut deligeré Deum, & cognoscere eum in speculo creaturarum, & ad hos datur donum gratiæ habituale. In tertio sententiarum *distinct. 26. quest. 2.* ait: Nulla virtus est vera virtus sine gratia, nec ipsa charitas: ubi, ut ait Sotus, significat actum esse posse charitatis, quod ad substantiam attinet absq; gratia. Et idcirco absque modo charitatis. **Probant** igitur prædictos actus substantia non differre, sed modo, & ratione siue specie, quia testimonio humano potest quis credere ea omnia, quæ fide diuina credimus: potest enim Caius Titium docere, Deum esse vnum & trinum, & cætera, quæ fide Catholica profitemur: & Titius cum credat Caium esse veracem, ei fidem habet. Et ideo eius testimonio motus credit vera esse, quæ fides Catholica tradit. **Pari** ratione potest sperare consecuturum se bona cælestia, & diuina, videlicet bona gratiæ & gloriæ, quia credit Caio, dicenti ea bona esse expectanda, & posse ea nos consequi. **Tertio**, quia Titius fidem habet Caio dicenti, Deum vnum & trinum gratiæ & gloriæ largitorem, esse præ cæteris bonis diligendum, bonis omnibus amorem Dei anteponit Titius. **Idem** vi naturæ, & rectæ rationis cognoscere potest Deum esse summum bonum, & honestum: ergo poterit eius amorem rebus omnibus anteferre; simili etiam ratione Caio dicenti, Deum peccatis nostris offendi, & oportere, ut doleamus, quia ipsum offendimus, credit Titius, & ideo de peccatis perperam factis dolet. **Hi** actus sunt naturales; quia in coniectura, & ratione humana innituntur, & tamen sunt eiusdem substantiæ, cuius sunt actus habituum infusorum. nam in eadem obiecta materia versantur, quamuis modo & specie differant, eo quod supernaturales actus testimonio diuino, & auxilio supernaturali fulciantur, & fiunt; sed naturales testimonio coniectura, & ratione humana. **Probabilis** est hæc opinio, & multorum auctoritate suffulta: & pro ea faciunt argumenta non infirma: **primum**, si fingamus Iudæum paulo ante quam nasceretur Christus, elicentem hunc assensum, Christus nascetur, & continuantem eundem assensum nato iam Christo, idem esset actus continuatus, & ante natum Christum erat actus fidei diuinæ, post natum non item. **Secundo** potest quis continuare actum credendi, primum ob finem bonum, post, ob malum finem: ergo pari ratione continuare potest primum ob diuinum testimonium, post, ob humanum. **Tertio** actus substantia non mutatur ob causam efficientem externam: ergo nec actus fidei ob testimonium dicentis. **Cæterum** mihi huiusmodi actus substantia inter se differre videntur; quamuis putem contrariam sententiam esse probabilem, de qua re alio in loco tractabo, & argumenta contraria dissoluam: sufficit in præsentia dixisse huiusmodi actus inter se substantia distare. Nam in primis aliquid credere, quia à Deo, vel quia dictum ab homine, non videtur esse eiusdem substantiæ actus, eo quod ratio credendi est specie, & substantia di-

uersa: & propterea, quod testimonio credis humano, falsum esse potest; quod verò, auctoritate diuina, non item. **Præterea** dolor per quem peccatum detestamur amore Dei, vel studio, & causa cuiuscunque alterius boni & commodi creati, non est eiusdem substantiæ actus, quoniam idem obiectum non est. Nam ut superiore libro docuimus, electio omnino mutatur, pro varietate huius vel illius finis propositi. Vnde etiam fit, ut sperare bona cælestia & diuina, qualia sunt gratiæ & gloriæ, ut promissa à Deo & singulari eius ope & auxilio obtinenda, vel sperare eadem ex aliqua coniectura, & ratione humana, idem actus non sint; quia non est idem obiectum. **Pariter** quoque Deum amare ex ipso, & propter ipsum tanquam amicum nostrum amore beneuolentiæ in communicatione bonorum gratiæ & gloriæ, subnixo, vel amare ex aliqua ratione humana, & gratia alterius boni & commodi, non est idem actus. Sed Titius qui Caij testimonio & auctoritate ductus credit, quæ sunt fidei diuinæ, ratione diuina non credit. Item qui sperat bona gratiæ & gloriæ, ut à Caio sibi patefacta, & denunciata, non sperat ea ut sunt diuinitus promissa, & ut Dei auxilio consequenda. Similiter etiam Deum, ut amicum amare ex ipso & propter ipsum, & causa alterius cuiuscunque boni, & commodi, non est eiusdem substantiæ actus, quia diuersum est obiectum. **Insuper** dolere de peccato amore Dei, vel alia quacunque de causa, non est idem actus, quoniam obiecta differunt. **Tandem** quicquid sit de his opinionibus, id vnum constat eos actus ratione & specie distinguï, & eum, qui credit res fidei non testimonio diuino ductus, sed humana duntaxat coniectura & auctoritate permotus, nequaquam implere præceptum de rebus fidei credendis: nam præcepta fidei; spei, charitatis, & poenitentię non seruantur à nobis, nisi eo modo seruentur, quo voluit Deus, videlicet, nisi credamus testimonio ducti diuino, & speremus bona cælestia tanquam diuinitus promissa, & Dei auxilio obtinenda, & Deum ut amicum nostrum diligamus ex ipso, & propter ipsum, & de peccatis doleamus amore & charitate Dei. Nam modus, quo tales actus fiunt, ex peculiari scilicet, & supernaturali Dei auxilio, vel habitu infuso antecedente ipsos actus, vel saltem consequente, pertinet ad ipsam substantiam præceptorum, ut suo loco fufius explicabo.

Cap. XXII.

Quomodo Habitus augeantur.

PRIMO queritur, An habitus augeatur? **Consans** est omnium opinio, habitus in seipsis incrementa suscipere & habere, ita ut non solum generentur, sed etiam perficiantur. **Ac** de infusis quidem habitibus id constat: nam Apostoli petebant à Domino, Adauge nobis fidem, & Christus dixit Petro, Modice fidei quare dubitasti? & Apostolus, ut charitas, inquit, magis ac magis abundet, in scientia, & in omni sensu: & teste Augustino: Charitas meretur augeri, ut aucta mereatur perfici: & Ecclesia Deum

precatur:

Luc. 11.
Matth. 17.
Philip. 1.
Aug. 11. c. 11.
in epist. 11.

precatur: Da nobis fidei, spei & charitatis augmentum. De acquisitis habitibus id etiam est omnibus compertum, eos duplex incrementum habere: Aut enim perficiuntur, & confirmantur in eo, in quo insunt; aut ideo crescunt, quia ad plura obiecta sese protendunt ac fundunt: vnus enim perfectiore habitu potest modo eandem rem scire, quam antea prius perfecte callebat; aut potest scire plura quam antea. Sed an hoc posterius ex eodem simplici habitu discipline sciat, an secus, magna est dissensio inter Auctores, de qua postea suo loco.

Sic Barle. Godefred. sic etiam Du ran l. d. 17 q. 7. art. 3. ad Scot. et Greg. et alij. l. d. 17 in q. 11.

Secundo queritur, Quomodo habitus augetur? Tres sunt opiniones: prima docet, in omni habitu acquisiti incremento, nouam partem habitus gigni, & priorem interire. Sed hæc opinio communi est consensu, & merito reiecta: nam infusus etiam habitus augetur, & tamen nulla pars prior abijcitur aut definit. Cum item ex paruo fit habitus maior & amplior, non est necesse, vt pars aliqua prior intereat, satis est si accedat noua pars. Secunda opinio est. S. Thom. 1. 2. quest. 52. art. 2. & 2. 2. q. 24. art. 5. Aegid. quodlib. 2. quest. 14. docentium cum habitus augetur, nullam partem nouam acquiri, vel accedere, nullam priorem absumi & perire, sed ipsum habitum in eo, in quo inest, magis firmari & hære. Probat: quia docet Aristoteles quario libro Physico, aliquid fieri magis calidum, non accessione calidi: sicut, inquit, fit circulus maior non accessione circuli: Et alibi tradit, rerum naturas esse sicut species numerum, quæ penitus mutantur, si quippiam addideris, vel detraxeris. Item si habitus augetur accessione partis, aut ea pars esset numero eadem, quæ prior, aut diuersa: non diuersa, quia ex duabus partibus numero distinctis vnus habitus fieri non potest; & similiter, quia duo accidentia solo numero distincta in eodem inesse nõ possunt: non eadem, quia denuo non gigneretur, denuo non accederet. Postremò ea pars à priori differre numero non potest, quoniam vnus accidens numero ab alio accidenti distingui nequit, nisi per ordinem ad diuersas materias, in quibus sint; at pars illa noua in eadem penitus materia subiecta recipitur, in qua prior insidet, ergo à priori differre non potest. Tertia sententia est Scot. 1. dist. 17. quest. 3. & Henrici quodlib. 5. quest. 16. Gregor. 1. dist. 17. quest. 4. art. 1. Gabr. 1. d. 17. quest. 4. & reliquorum omnium Theologorum, asserentium, in habituum accretione nouam partem generari, & priori accedere, & cum ea coniungi; & inde habitum fieri maiorem & ampliorem; eaque partes vnum habitum constituere non tanquam potentiam, & actum, nec continuatione, extensione, colligatione uel vlla, sed intensiõne, quia sunt partes eiusdem habitus intensioris in eadem subiectæ materiæ parte inhærentes. Id probant, primò, quia intelligi non potest, habitum fieri maiorem, firmiorem, robustiorem & perfectiorem, quin aliquid acquirat. Item cum habitus augetur, noua actiõne crescit, ergo incrementum non suscipit, nisi aliquid acquirat: nam actiõ in aliquo terminatur, ergo noua actiõ in nouo termino. Profecto quamuis Sanctus Thomas, ad hæc facile respondere queat, videlicet actiõnes, aliquando non terminari in re aliqua,

quæ per actionem fiat, sed in nouo modo quo res sit, vel aliter se habet: eo quod res aliqua corporea sic soleat, etiam variè figurari: probabilius tamen videtur, habitum firmiorem, perfectiorem, intensiorem uel non fieri, nisi quia noua pars gignitur, & cum priori coniungitur. Aristoteles verò cum negauit, magis calidum fieri accessione calidi, nihil aliud significauit, nisi nouam materiam, & substantiam calidam non accedere: non autem negauit nouam partem caloris produci: Et nullam partem materiæ fieri denuò calidam, quæ non fuerit antea calida: & cum docuit rerum naturas esse sicut species numerorum, locutus est de naturis rerum, quæ species constituunt, non quæ indiuidua: hæc enim si accidentia sint, maiora, minoraque sunt, & intenduntur ac remittuntur. Et cum queritur, aut noua pars habitus, quæ accidit à priori numero distinguitur, aut secus. Respondeo, distingui, quia noua actiõne fit: sed facta & cum priori coniuncta, facit cum ea vnum habitum magnitudine sci licet intensiõnis.

Tertiò queritur, An actus faciat habitum incrementum? Respondeo, aut habitus est acquisitus, aut diuinitus infusus. Si acquisitus, tunc actus est causa efficiens incrementi: nam quemadmodum actus, vt causa efficiens habitum gignit: sic etiam auget, confirmat, & perficit. Si à Deo infusus sit habitus, tunc noster actus non est causa efficiens incrementi, quia sicut initio Deus, vt causa efficiens facit & infundit habitum, sic conferuat, auget, & perficit. Cæterum noster actus aliquando meretur incrementum habitus infusi, aliquando verò non meretur: sed præparat hominem, vt habitus augetur. Verbi Gratia, In homine iusto Dei gratia prædico, actus charitatis, fidei, spei, aut poenitentia, cum sint gratia formati, merentur eorum habituum incrementum: in peccatore verò, in quo manent fides & spes, charitatis forma & vita priuata, augeri possunt, quia potest peccator actus fidei, & spei maiores & vehementiores, & intensiores elicere, qui actus cum sint peccatoris Dei gratia carentis, non merentur, sed sunt debita, & legitima præparationes, quibus ipsi habitus augetur. Deus enim constituit, vt statim atque actus fidei, vel spei fuerit intensior, habitus incrementum suscipiant, auctiores, & maiores effecti. quidam fatentur etiam in peccatore habitum fidei, vel spei augeri merito hominis feruentiorem actum producentis: sed existimo eos meritum accipere ipsam hominis præparationem, quæ fidei, vel spei actum maiorem habitu producit peccator. habitus verò poenitentia, quia nõquam sine charitate est, non crescit nisi in homine iusto. Et ideo actus poenitentia non solum est tanquam debita, & legitima hominis præparatio ad consequendum incrementum, sed etiam illud promeretur, quia est actus qui ex impulsu, & imperio charitatis existit.

Quarto queritur, An quilibet actus augeat habitum? Respondeo: aut habitus est acquisitus, aut infusus. Si acquisitus, tunc opinio est Sancti Thomæ intensiores actus augere habitum: æquales verò præparare hominem ad hoc, vt tandem habitus augetur; remissiores autem, nec

augere,

Med. 1. 2. q. 51. art. 2. dub. 2.

S. Tho. 1. 2. q. 52. art. 3.

Scot. Henr.
Gabr. locis
cit. Duran.
1. d. 17. q. 8.

augere, nec ad incrementum, sed potius ad interitum preparare. Hoc vltimum probant ex Aristotele, *secundo Ethic. cap. 2.* vbi docet; sicut corporis vires, & valetudo paruo labore & exercitatione modica minuantur; sic etiam habitus. Scoti verò, Henrici, Durandi, Gabrielis, & ceterorum Theologorum sententia est, habitum acquisitum augeri quocunque actu etiam remissiori; quia quilibet actus facit partem habitus. Item quia quisque operando fit exercitior: ergo expeditior & promptior. Quidam hæc duas opiniones in hunc modum conciliare contendunt: nam Sanctus Thomas (inquiunt) habitum intelligit, qualitatem frequenti visu, & exercitatione comparatam, & qua redditur homo promptior ad agendum: hæc qualitas non nisi multis actibus repetitis expeditiorem facit hominem ad operandum: quoniam supra diximus, nec vno, nec quolibet actu vim nostram agendi effici promptiorem. Scotus verò & alij, habitum accipiunt qualitatem genitam ex nostris actibus, qua mouemur ad producendos alios actus similes his, ex quibus est acquisita: Et hæc qualitas vno actu generatur, & deinde singulis actibus perficitur. Mihi verò non videntur hæc duæ opiniones posse facile conciliari. Præterea cum Sanctus Thomas ait remissiores actus ad interitum habituum, non ad incrementum preparare, non hoc ideo dicit, quia actus remissior per se ad habitum interitum faciat, sed ex accidenti. Cum enim negligētius & remissius operamur, minus contrarijs habitibus & affectibus obstitimus, ac propterea obrepunt, & valent affectus contrarij, quibus validioribus effectis, paulatim habitus euanescent. Insuper habitum si sit charitatis, opinio est S. Thomæ, quæ fuit etiam Scoti, Durandi, & veterum Scholasticorum, intensioribus actibus statim augeri, remissioribus verò, aut æqualibus, promereri quidem hominem iustum Dei gratia præditum incrementum, sed non statim id consequi; sed cum feruentiorem, maiorem, intensiorem actum præstat, aut saltem in altera vita, cum primum è viuus excesserit. V. G. si Titius habeat charitatis habitum quattuor partium magnitudine intus, & faciat actum vnum, vel alterum remissum vnus tantum partis magnitudinem habentem, non confestim auget habitum, sed meretur nouum incrementum gloriæ & gratiæ: quod in hac vita consequetur si actum intensiorem eliciat. Vt si faciat opus intensius quinque vel sex partes magnitudinis habens, quod si in hac vita nunquã actum feruentiorem, & intensiorem præstiterit, consequetur in altera vita incrementum, quod actu promeruit intensiore. Gabriel, verò, Almainus, Maior, Medina, & alij docent, quolibet actu charitatis remissiori statim habitum gratiæ, & charitatis augeri. De habitibus verò fidei, & spei, qui insunt in peccatore informes, nihil expressim dixerunt augeantur remissioribus actibus, an solum intensioribus: existimo id eos dicturos fuisse, quod de habitu gratiæ dixerunt, quamuis peculiari argumento & ratione moti id de habitu gratiæ dixerint, eo quod gratia sit ius consequendi gloriam, & quodlibet etiam remissiori actu charitatis iustus mereatur gloriæ incrementum: ac proinde fiat acceptus ad maiorem gloriam, ergo non

nisi cum maiori iure: sed ius gloriæ consequendi, est gratia. De hac re suo loco fusius agemus: interim hæc sufficiant, probabiliorem esse S. Thomæ sententiam communi cōsensu Theologorum receptam. Cuius rei hæc est ratio, quia habitus gratiæ, & charitatis in hac vita datur, & augetur vt forma: in altera verò datur vt præmium meritum, & vt stipendium, & merces laborum: quare in altera vita tantum de gloriæ datur, quantum meritum & laboris in hac vita præcesserit; vt referat vnusquisque prout gessit in corpore suo, & metant singuli prout seminauerunt. Sed quia forma maior minorue præparatione eius, cui inest; hinc est, vt in hac vita habitus gratiæ & charitatis non crescat statim, vt actus remissior existit, quia huiusmodi actus non est debita, & idonea hominis præparatio ad incrementum. Deinde, habitus gratiæ, & charitatis cum initio diuinitus infunditur, datur maior aut minor, pro maiori, minorue hominis ad eum præparatione: ergo deinde non augetur, ita vt amplior, & perfectior euadat, nisi fuerit intensior, & maior hominis præparatio. Postremò, quia in peccatore Christiano, in quo manent sine charitate habitus fidei, & spei, augeri queunt, sed non nisi intensioribus actibus fidei, & spei, eo quod in peccatore eiusmodi informes habitus merito nostro minime augeantur, sed nostris actibus tanquam legitimis, & idoneis præparationibus, quales non sunt nisi intensiores actus. Obijcies, sufficere, si ex parte hominis meritum præcedat: quoniam incrementum charitatis actus noster non facit, sed meretur: at quilibet actus charitatis meretur incrementum, ergo illud statim assequitur. Verum est, meretur quidem, sed statim non assequitur, donec sit idonea, & legitima hominis ad incrementum præparatio. Deinde obijcies; Quolibet actu etiam remissiori, iustus gloriæ cælestem promeretur, ergo sit acceptus Deo ad ampliorem cumulatoremque gloriæ, ac proinde ius ad plenioram gloriæ habet: sed gratia est ius ad gloriæ, ergo eo ipso habet maiore gratiam. Respondet: per actus remissiores charitatis acquirim⁹ ius ad gloriæ, tanquã ad præmium meritum, & mercedem laborum; sed per habitum gratiæ, ceu filij adoptionis effecti consequimur ius ad gloriæ tanquam ad hæreditatem; ac proinde non est necesse, vt quod plura sunt hominis iusti merita, hoc ipso statim consequantur maiorem habitum gratiæ: sicut enim faciunt; vt sibi plenior gloria debeat, quam tamen minime continuo assequuntur: sic etiam faciunt; vt sibi debeat gratiæ incrementum, suo tamen tempore non statim obtinendum. Quæres, an actus noster intensior augeat habitum ea tantum magnitudine qua excedit, an verò potius tota ea magnitudine, qua constat actus? Gabriel, Almainus, & Maior censent, incrementum habitus infusi fieri tota ea magnitudine, quam habet actus intensior, eo quod huiusmodi actibus iustus promeretur incrementum habitus: sed per totum actum meretur vt habitus augetur; ergo non auget solum ex magnitudine, quæ habitum excedit, sed etiam, ex tota quam habet quantitate. Deinde gloria respondet merito, & toti eius magnitudini, ergo responderet etiam gratia &

Gabr. 1. d.
17. q. 4. d.
1. d. 17. q. 4.
d. 14. q. 3. d.
1. d. 17. q. 4.
1. d. 17. q. 4.
1. d. 17. q. 4.
1. d. 17. q. 4.

tia &

ria & charitas. Sed probabilius est, quod Thomas, Scotus, & ceteri Scholastici tradiderunt, intensiori actu habitum gratiæ, & charitatis augeri; non quidem ex tota magnitudine, qua constat actus, sed ex ea, quæ habitum gratiæ vincit & superat, quia ex ea parte est debita præparatio ad incrementum. Item quia in peccatore, in quo remanent informes habitus fidei & spei, crescunt quidem illi duo habitus infusi, sed solum intensioribus actibus, & tanta magnitudine, quanta est in actibus, ut intensiores sunt. Nec idem iuris est de gloria cælesti, quæ respondet & datur toti magnitudini meritorum, quod est de habitu gratiæ & charitatis in hac vita, quæ datur, ut forma quæ respondet debite, & legitime hominis præparationi: at idonea præparatio, actus noster non est, nisi ex ea parte, qua est habitu intensior, superior, & maior: quare in altero sæculo dabitur incrementum gloriæ respondens toti magnitudini actus: nam etiam cum opus charitatis est melius vel maiori bonitate rei obiectæ, vel difficultate ipsius operis, vel continuatione maiori, cumulationem gloriæ promeremur; & tamen non statim in hac vita, ampliorem habitum gratiæ consequimur. Si secundo roges, cum iustus plures charitatis actus remissiores facit, quandonam consequetur incrementum? Respondet Sanctus Thomas; tunc, quando feruentiorem actum produxerit. Exempli causa; Titius habet gratiæ quatuor partium magnitudine intensam, facit actus quatuor, quorum singuli sunt remissiores, vnius tantum partium magnitudinem habentes: si deinde fecerit actum intensiorem quinque partes habentem, consequetur vnam partem respondentem intensiori actus, & alteram partem respondentem vni actui remisso: quod si fecerit actum sex partibus intensum, recipiet quatuor partes intensioris; duas quidem debitas intensiori actus, alias verò duas, quæ debentur duobus actibus remissis. Si fecerit actum septem partibus intensum, recipiet tres intensiori actus respondentes, & tres alios qui debentur tribus alijs remissis. Si fecerit actum intensum octo partium magnitudine, assequetur octo partes; quatuor respondentes intensiori actus, & quatuor alias quæ quatuor alijs remissis actibus debebantur. Cætera fufius suo loco dicentur.

Cap. XXIII.

De Habituum diminutione, & interitu.

PRIMO queritur, An habitus diminuantur? Respondeo: aut habitus est acquisitus, aut infusus. Si acquisitus, decrescit, & diminuitur paulatim actibus contrarijs: eo quod actus oppositi, habitum priori contrarium gignunt: vnde tantum de habitu priori diminuitur, quantum contrarius habitus proficit: & quo maior habitus contrarius generatur, eo ex maiori parte prior habitus decrescit. Verbi Gratia, Titius habitum temperantiæ comparauit, deinde intemperanter sæpius agit: sensim habitum intemperantiæ repetitis actibus acquirit, vnde fit, ut habitus temperantiæ paulatim quoque minuatur: nam eo ipso quo fit amplior habitus intemperantiæ, fit minor

habitus temperantiæ: quare habitus acquisitus minuitur proximè per habitum paulatim crescentem, tanquam per formam contrariam; remotè verò minuitur per actum oppositos, veluti per causam efficientem, ex qua sensim habitus contrarius comparatur. Si fit habitus infusus, non minuitur, sed vel totus conseruatur, vel totus amittitur. Et ratio est, quia habitus infusus nostri actus non faciunt, sed vel merentur eorum incrementum, vel interitum. Exempli causa habitus charitatis lethali peccato totus amittitur, veniali verò non minuitur quidem: si enim minueretur, paulatim euanesceret, donec penitus tolleretur, quoniam sicut primum veniale peccatum ex parte minueret, sic secundum, tertium, & quæ sequerentur, donec tandem venialia peccata repetita totam charitatem extinguerent: ut si primum veniale peccatum centesimam vide licet partem charitatis auferret, centum veniales noxæ totam charitatem deleterent. Quod quidem hic dici nequit, quoniam iustus tamen venialiter delinquat, à Dei gratia & charitate non excidit. Pari quoque ratione habitus fidei, & spei, siue informes illi sint, siue charitate formati, non minuuntur: nam quamdiu contra fidem, vel spem lethale peccatum non facimus, eos habitus non amittimus. Quod si contra fidem, vel spem lethaliter peccemus, his habitibus ex toto priuamur: veniales verò culpæ huiusmodi habitus non minuunt, alioqui enim si eos habitus per partes minuerent, tandem ex toto abolerent. Quæres, cur cum habitus infusi augeantur, non etiam minuuntur? nam omnis forma ut potest augeri, & perfici, ita minui & decrescere. Respondeo, habitus infusos natura sua posse diminui, quoniam magnitudinis, hoc est, intensioris partes habent, sed non minuuntur, nam vel à Deo vel à nobis minuerentur: non à Deo, quia eos non tollit, aut minuit, nisi culpa nostra mereatur, ut eos Deus tollat, aut minuat: sed cum lethaliter peccamus contra habitum infusum, non minuiimus, sed ex toto ipsum habitum amittimus: & cum venialem culpam contrahimus, non minuiimus habitum infusum; nam si minueremus consequens esset, ut paulatim venialiter peccando habitum ex toto amitteremus: quod dici non potest, ergo quamuis habitus infusus per se minui possit, non minuitur, sed vel ex toto amittitur, vel conseruatur, vel augetur & crescit. Item nostris actibus habitus infusi non fiunt, aut producantur; sed fiunt & infunduntur à Deo. Nostris verò actus, vel merentur eorum incrementum, vel nos ita præparant, ut ampliores habitus consequamur. Et hinc est, ut à solo Deo conseruentur tanquam à causa efficiente; à nobis verò vel tanquam merentibus incrementum, vel tanquam idoneæ, & legitime præparantibus animum. Ergo postquam sunt diuinitus infusi, vel conseruantur, vel augetur, vel penitus amittuntur; nunquam autem minuuntur. At, inquit, noster actus sicut meretur infusi habitus amissionem, sic etiam meretur diminutionem. Contra hoc est argumentum quod modo proposui: nam noster actus, vel est venialis, aut lethalis culpa. Si venialis, eos habitus non minuit, si enim sæpius repetita leuia delicta, eos tandem penitus extinguerent, cum secundum ve-